

EU:n reilu datatalous ja datatsunami

Eija Kalliala, 8.12.2022

Millainen on epäreilu datatalous?

Suuret alustat imuroivat käyttäjien henkilötiedot ja käyttävät niitä miten haluavat.

- Mainosten näyttäminen profiloinnin perusteella.
- Henkilötietojen jakaminen, vaalivaikuttaminen, disinformaation levittäminen.
- Mihin maihin data valuu? Saako sen sieltä pois?

Kilpailun estäminen panttaamalla dataa.

- Suuret datajätit estävät kilpailun.
- Pienet softatoimittajat ajavat asiakkaat toimittajaloukkuihin.

Datatsunami, miksi?

Rakennetaan ihmislähtöistä, eurooppalaiseen arvopohjaan perustuvaa datatalouden mallia vaihtoehdoksi valtio- tai datamonipolilähtöiselle datataloudelle.

- USA, voiton tekeminen ensisijaista
- Kiina, yhteiskunnan vakaus ensisijainen
- Eurooppa, ihmisoikeudet ensisijaisia
-> Reilu ihmislähtöinen datatalous

EU:n datatsunami, mikä se on?

EU:sta on muutaman vuoden sisällä tulossa 5 asetusta, joista 2 on jo hyväksytty ja astuneet voimaan

- Asetus on välittömästi voimassa eikä odota kansallista lainsäädäntöä.
- Vaikuttavat siihen, miten dataa käsitellään Euroopassa.
- Lisäksi GDPR, General Data Protection Regulation (yleinen tietosuoja-asetus), 25.5.2018->

Datatsunami

- DGA eli Data Governance Act (Datanhallinta-asetus): Julkinen sektori. Datanvälityspalvelut, altruistiset organisaatiot, uudenlaiset datapyynnöt.
- **DMA** eli Digital Markets Act (Digimarkkinasäädös): Portinvartijayritykset. Datan siirrettävyys, muiden yritysten pääsy dataan, yhteentoimivuus.
- **DSA** eli Digital Services Act (Digipalvelusäädös): Yritykset, etenkin suuret: kauppapaikat, välityspalvelut, sosiaaliset verkostot, hosting-palvelut. Läpinäkyvyys, moderointi, mainonnan säännöt, riskienhallinta, vastuullisuus ja huolellisuus.
- AIA eli AI Act (Tekoälysäädös): Tekoälyn toimittajat, käyttäjät, palveluntarjoajat. Riskianalyysi, eettiset vaatimukset, perusoikeudet, raportointi.
- DA eli Data Act (Datasäädös): Teollisuus, julkinen sektori, pilvipalvelut, B2B-, B2C- ja B2G-datan saatavuus FRAND-periaattein (Fair, Reasonable, And Non-Discriminatory).

Lähteitä

- Tarmo Toikkasen alustus eOppimiskeskuksen verkostotapaamisessa 24.11.22:
<https://eoppimiskeskus.fi/verkostotapaaminen-24-11-2022-reilu-datatalous-opetuksessa/>
- Sitran julkaisu, 2022:
<https://www.sitra.fi/julkaisut/eu-saantely-rakentaa-reilumpaa-datataloutta/>
- LVM:n julkaisu MyData – Johdatus ihmiskeskeiseen henkilötiedon hyödyntämiseen, 2018:
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160954/MyData%202018.pdf>

Kiitos!

Eija Kalliala

eijakalliala.fi

www.entersenior.fi
info@entersenior.fi

